

Eliška Jakubíčková / 2016

Eliška Jakubíčková, malířka uhrančivé síly a jistoty, patří mezi naše současné nejpersvědčivější autory velkorysé gestické malby. Začínala na pražské Akademii v ateliéru Jiřího Načeradského, představitele ničím nespoutané figurální malby, jehož expresivita je jí přirozeně blízká, a absolvovala v ateliéru Zdeňka Berana, charakteristickým hyperrealistickým přístupem a staromistrovsky dokonalou technikou. Odtud si odnesla malířskou kázeň a vytříbený smysl pro monumentalitu. Zde se nacházejí počátky jejího zaujetí hmotou a hmotností, jehož projevy na plátnech velkého formátu jsou vzhledem k malířčině tělesné konstituci překvapivé. Přirozený talent jí dovoluje velkorysý rozmach, do kterého vkládá na křehkou ženu neočekávanou energii a sílu. Její malba se vyznačuje velkou jistotou a přesvědčivostí a je v ní až cosi mužského. Charakteristické je pro ni spolupůsobení dvou protichůdných výrazových složek: energické jistoty a momentu hledání. Ani v hledání však netápe. Její hledání je rozhodné a koncentrované. Vychází ze středu, po chvíli nabírá jasný směr. V tento moment opouští hledací polohu.

Na plátnech tlumočí své myšlenky nebo zahlédnutou realitu prizmatem existenciálního citění. Zachytává jejich unikavost, dává formu a objem entitám, se kterými si tyto veličiny obvykle nespojujeme, jako je strach, bolest, radost, blízkost... Dává možnost zakoušet téměř fyzicky jejich tíhu či lehkost. Je mistryní kaligrafické expresivní zkratky, kterou přesvědčivě zvládá i na velkém formátu. Vychází z předem prožitého a dále promyšleného významu a tak je její výraz daleký bezobsažnosti samotného malířského gesta. Malba se u ní stává formulací. Svá témata ohledává blízká, poté se oddaluje a nachází potřebný odstup. Propojení s vlastním středem a její koncentrovanost a prožitek sledovaného jevu neslouží primárně osobní sebereflexi. Ona a její pocity, i přes všechnu expresi a senzitivitu, jsou druhořadé. Tím se odlišuje od abstraktní exprese pollockovského ražení, ačkoliv užívá podobné prostředky, jako velkou plochu, malířskou štětku místo štětce, lití, stékání a stříkání barev či jejich zasychání v hustých pastách.

Pro kostel sv. Vavřince v Klatovech připravila cyklus monumentálních expresivních maleb. Jedním z jejich klíčových témat je postava biblického Jóba. Starozákonní Job je spravedlivý člověk, kterého Dábel před Bohem našel, že je bezúhonný pouze pro Boží přízeň. Bůh proto na Jóba sesílá zkoušky, aby ukázal, že Jób (člověk) je schopen sloužit mu nejen pro svůj osobní prospěch, ale z lásky a úcty. Jóbovým tématem je, že on, ačkoli spravedlivý, musí trpět. Odpovědi na jeho nářek se mu však nedostává. Je sice spravedlivý, ale neznamena to, že má právo očekávat za to odměnu. Bůh je bezmezně svobodný a moudrý a lidská moudrost před ním neobstojí. Pro člověka tak utrpení zůstává tajemstvím a nezbyvá, než Bohu věřit, že ví, proč utrpení dopouští.

Témata Eliška Jakubíčková volně odvíjí od barokního prostoru kostela. Biblické a světecké postavy se na jejich obrazech ocitají bez vyznavačského patosu, zato se silou univerzálního sdělení. Jób sedí na hromadě hnoje jako černá výčitka, Jób v nás, my v Jóbovi, malověrnost v konfrontaci s vírou. Jak se valí události kolem nás, malířka se od tématu Jóba přesouvá. Postavy světců vnímá jako archetypy postojů obecně lidských. Je to výzva i návod k pochopení právě i současné uprchlické krize. Ty příběhy, to jsme my, naše stavy a naše myšlenky. A tak sv. Kryštof nese tíhu celého světa, loďka v bouři hledá záchranu, a ta záchrana, jak jsme již poučeni Jóbem, nemusí nutně být přímočará. Jen nezatvrdit svá srdce.

Lucie Šiklová, 2016